

Facebook

Markedsværdi

X-faktor

(kommentaren til uge 5, 2012)

Finanskrisen var resultat af, at markedsværdierne skrumpede i store dele af verden. Men nu lysner det igen i USA. Antallet af jobs er steget, viser den seneste jobrapport, og det amerikanske aktieindeks er oppe på det niveau, hvor det var før finanskrisen fik kurserne til at falde drastisk i 2008.

USA har seddelpressen og tror på både Keynes og Friedman

Pengemængden er med andre ord kommet op i det amerikanske samfund, bl.a. på grund af den amerikanske stat, der kører med gigantunderskud.

Den amerikanske økonomi er stadig verdens største, og statsgælden ligger på omkring en procent af det nationale produkt. Men det har ikke forhindret den amerikanske valuta, dollaren, i at bevare sin værdi i forhold til andre valutaer. Den er faktisk steget den sidste tid, på trods af at der er blevet sat rigtigt mange dollars i verden af det umage par, som den amerikanske centralbank udgør sammen med den amerikanske stat (selvfølgelig også i samarbejde med resten af det amerikanske samfund).

Dollaren er stadig verdens største valuta. Ca. 60 % af verdens købekraft, pengemængde, er dollars. Og det forhold, at nationen USA har fordelen af at kunne sætte de penge i verden, som resten af verden handler i, det gør det muligt for USA at sparke sin egen økonomi i gang med seddelpressen, uden at det øjeblikkeligt underminerer nationens valuta.

Den amerikanske stat har på den måde brugt langt flere penge end den havde. De laves nemlig, i og med at den amerikanske stat bruger dem! Den har solgt statsobligationer, der igen er blevet købt op af den ame-

rikanske centralbank, FED, således at markedet ikke er kommet til at mangle penge.

Renten, som den finansielle sektor skal betale for at låne penge i den amerikanske centralbank, er historisk lav. Reelt ligger den under inflationen, uanset hvordan man definerer begrebet. Og denne massive opkomst af penge, kommende ud af det blå, har så endelig ført til de prisstigninger på aktier, altså kapitalværdierne, og en smule øget beskæftigelse, så man endnu en gang kan konstatere, at gamle mester Keynes alligevel havde ret. For det er helt klart forøgelsen af pengemængden i det amerikanske samfund, der har forøget bruttoproduktet og efterspørgslen på arbejdskraft, dvs. beskæftigelsen, også selv om det i sig selv ikke er særligt imponerende, når det tages med i betragtningen, hvor sindssygt mange penge den amerikanske stat og centralbank har pumpet ud i verdensøkonomien.

Tyskerne spiser grækere hvor amerikanerne har seddelpressen

Her i Europa går det også glimrende, i hvert fald i den nordlige del af regionen. Den tyske beskæftigelse har ikke været højere siden murens fald, og tysk industri og eksport sætter den ene rekord efter den anden. Det har ikke gået bedre siden afslutningen af anden verdenskrig!

Med andre ord, den europæiske krise, Euroens krise, er slet ikke entydig. Krisen er ikke først og fremmest Tysklands, for det, man ynder at kalde lokomotivet i europæisk økonomi, drøner der ud af som aldrig før. Problemet er bare, at det tilsyneladende ikke virker befordrende for økonomien i resten af Europa. Problemet er, at den enes brød faktisk til dels kan forklares med den andens død.

Købekraft, kvalificeret arbejdskraft og råvarer strømmer til de økonomiske centre i Centraleuropa fra de mere perifere områder inden for unionen og uden for unionen. Man har fælles valuta med Euroen, men prisudviklingen er skæv, således at randområderne trækker valutaen ned hvor centrene trækker den op. Resultatet er, at randområdernes priser ikke er konkurrencedygtige med resten af unionens, og centrene priser er uforholdsvist fordelagtige, når man sammenligner med den gang, hvor fx Tyskland havde sin egen D-mark, og hvor man ikke kunne hente de store indtjener hjem på eksporten, uden at det gav sig udslag i D-markens styrkelse og dermed svækket konkurrenceevne i forhold til andre valutaer.

Det indre marked med egen valuta er altså en del af forklaringen på Sydeuropas gældskrise. Samtidigt er der ikke som i USA mulighed for at finansiere staternes gæld med den europæiske seddelpresse. Man har jo en fælles nationalbank, hvor man stadig har nationale stater! Tyskerne, der står sig i konkurrencen, vil ikke have, at centralbanken går ind og finansierer tabernes underskud. Det er jo konkurrenceforvridende, dvs. det samme som at spænde den europæiske centralbank for de enkelte staters finanser, og det vil underminere værdien af de sejre, som de arbejdsomme og nyttige tyskere har vundet på ”det frie markeds vilkår”.

Euroens krise kan godt gå hen og blive en fælles krise, hvis staterne i især i Sydeuropa fuldstændigt mister evnen til at leve op til sine gigantiske låneforpligtelser. Så bliver resten af de europæiske finansielle institutioner og nationer nemlig nødt til at afskrive så mange af sine aktiver, at hele området økonomi med egen valuta kunne falde drastisk, måske bryde sammen, hvad det så end betyder.

Men ind til videre er krisen mest tabernes problem, dvs. noget der primært tilhører PIIGS-landene, altså Portugal, Irland, Italien, Grækenland og Spanien.

Storbritannien har godt nok også en gæld, der svarer til 5 gange det årlige nationale produkt, når man regner det hele med, altså privat, finansiell, erhvervsmæssig og statslig gæld. Men nu er briterne jo ikke med i Euroen, og slet ikke med i finanspagten, der er den institutionaliserede udgave af Milton Friedmans monetarisme og noget af det mest patetiske der nogen sinde er set som erklæret forsøg på at komme taberne på markedet til hjælp.

Finanspagten cementerer skævheden inden for unionens grænser. Og det er det, den er sat i verden for, stik imod alt hvad Angela Merkel påstår. Det er hende, der dikterer udviklingen her, og hendes ”fri marked” som resten af Europa har underkastet sig, på trods af alt hvad man så i øvrigt har stået for rent holdningsmæssigt i forhold til økonomisk politik siden afslutningen af anden verdenskrig. Socialdemokrater er der således ikke flere af i Europa. Helle Thorning fx er ikke socialdemokrat.

I Europa har man sagt endegyldigt farvel til mester Keynes. Det har man gjort i en situation, hvor den hæmmingsløse generering af penge

ser ud til at bære lidt frugt ovre på den anden side af Atlanten, helt i overensstemmelse med den store mesters anvisninger.

Den amerikanske pengepolitik sætter meget store mængder af penge fri i hele verden, dvs. den genererer prisinflation i hele verdensøkonomien, hvor en generering af Euro i hænderne på de mest forgældede EU-stater, blot ville give mere lighed og forargelse hos dem, der mener at have ret til at vinde over andre på markedets præmisser og som ser sin succes som udtryk for selve udviklingen. Det hedder sådan set socialdarwinisme, når de der er begunstiget af udviklingen beskriver deres egen succes som udtryk for selve udviklingen.

Men ”socialdarwinisme” vil man ikke høre af, for det er næsten lige så grimt som ”nazisme”. Angela Merkels politiske magt skyldes ikke, at hun er valgt af Europa, men at den tyske økonomi har sejret. Hitler blev skam valgt på lige så demokratisk vis, som det moderne Europa er styret i dag. Når enhver europæisk politiker ophører med at love til ret, ja så er det udtryk for, at man for længst har overgivet sig til en form for selektiv mekanisme, der ikke lader nazismen meget efter, hvad kynisme og autistisk selvforherligelse angår.

Helga og Hitler før verden afslørede, at den langt fra var god nok til de udvalgte.

Det kan undre, at befolkningerne i de tabende stater inden for den europæiske union ikke for længst er endt op som arve modstandere af hele den europæiske konstruktion og alle de latterlige ledes fald på halen for markedet. For den fælles møntenhed har betydet, at købekraften er forsvundet ud af de lokale økonomier, således at man ikke kun har mistet købekraften i forhold til resten af EU og verden, men altså også internt i de lokale økonomier. Størstedelen af de behov, som man har her i regionerne, de kunne sagtens stilles ved den produktion man har lokalt. De sydeuropæiske lande er velsignede med et lagt bedre klima, man behøver ikke nær så dyre/kapitalintensive boliger, og fødevarerne er lige for hånden hele året. Alt sammen ville være tilgængeligt i rigelige mængder i lokalområdet, hvis ikke man netop havde opgivet den lokale valuta, der altid ville kunne have sikret udvekslingen mellem udbud af og efterspørgsel på de varer og ydelser, der netop ikke behøver afhænge af resten af Europa eller verden for den sags skyld.

Det er altså ikke i de lokale befolkningers interesse at være med på det marked, hvor de har tabt. Det er kun i de internationalt økonomisk højtflyvendes interesse, at den internationale pengestrøm har mulighed for at slå sig ned over alt i verden uden forhindringer i form af national lovgivning og andre former for velfungerende lokal økonomi, fx centreret om egen valuta.

Kravet fra Tyskland er da også identisk med kravet fra det internationalt højtflyvende segment, der konstant må op i ca. 12 kilometers højde for at være i selskab med sine egne.

Den nationalt frigjorte pengestrøm, dvs. alle de penge, der ikke er bundet konkret til aktier og andre mere reelt produktive faciliteter, udgør ifølge et medlem af tænketanken Cevea et sted mellem 10 og 12 gange så megen købekraft, som den der er bundet mere konkret. Disse midler kan kaldes derivater, hvilket i mit verdensbillede er et lidt diffust udtryk. Men det er også vanskeligt at få hold på, hvad disse pengestrømme reelt består i!

Alverdens gæld er der navn på, men der er ikke sat navn på alle de penge, som sådan set består som en slags pålydende tilgodehavender hos det højtflyvende segment over for alverdens nutidige og fremtidige opbud af varer og ydelser, og hvis transaktioner repræsenterer ca.

100 gange større pålydende værdi, end den der skal til for at gennemføre "realøkonomiens" transaktioner.

Man ser lidt et billede for sig, der handler om, at alle de abstrakte værdier behændigt undlader at slå sig ned for at manifestere sig som konkrete krav på ydelser og varer, måske af angst for at det ville afsløre, at alle disse pålydende værdier er tomme, dvs. fuldstændigt urealistiske krav! Hvis så mange værdier blev investeret på en gang, så ville det give sig udslag i gigantiske prisstigninger (altså inflation, hvad det så end betyder)!

Alle disse højtflyvende penge, priser på penge, derivater, pålydende værdier, er tilsyneladende mere optaget af sine indbyrdes relationer, dvs. af det at sætte pris på hinanden, sig selv, i en sfære, der har meget lidt med "realøkonomien" at gøre! Spørgsmålet er, hvad der er realøkonomi i det hele taget i en verden, hvor alle er mere fokuseret på markedsværdi og pengeværdi end på at kvalificere værdien/kvaliteterne i sit eget mentale nærvær!

Det afgørende her, man kunne kalde det faktor-x, er det, der har med relationen mellem højere og lavere pålydende værdi at gøre, altså face-values, optegnet på markedet som priser, cirkulerende pengemængder og disse bogførte pålydende værdiers (FaceBook-values) ændringer i forhold til hinanden og intet andet end hinanden!

Det afgørende her, dvs. spørgsmålet om hvad der gør den afgørende forskel til faktor-x spørgsmålet, handler ikke om de pålydende værdiers relation til det "i sig selv værende", som de skulle være mål for, men om deres indbyrdes relation og det forhold, at de netop har mistet den mere funktionelle og konstruktive forbindelse, sammenkobling, med den omgivende verden af virkelige forudsætninger for et godt langt mangfoldigt og rigt liv for virkelige mennesker og medskabninger.

Relationen mellem de værdier, man finder på markedet og de former for selvforståelse, der promoveres og dyrkes for sine optegnede og bogførte pålydende værdier, og den omverden, som de er hængt op på, lader sig kun forklare som ekstremt abstrakte former for semantisk konstruktion. Relationerne mellem de pålydende værdier og det de skulle stå som angivelser af; indhold, substans, eller afgørende iboende essentielle forskelle, er der aldrig gjort rede for. Derfor er mar-

kedsværdien, markedets bytteværdier alt for abstrakte til at sige noget som helst om verdens sande tilstand.

Men markedet med dets markedsværdier er i mangel på bedre blevet udråbt som det sande mål for værdi. Prismekanismen centrerer sig om udbud og efterspørgsel, og der er meget snævre grænser for, hvem der har mulighed for at være med til at sætte prisen på noget som helst. Det gælder næsten halvdelen af verdens mennesker, at deres andel af pengeøkonomien er så lille, at pengeøkonomien kun indirekte har betydning for deres tilværelse, og af resten af de 7 milliarder jordboere, er pengene fordelt så ekstremt skævt, at det kan konstateres, at den væsentlige prisdannelse er overladt til promiller af verdensbefolkningen.

De valutaer, der indgår i prisdannelsen, dvs. de valutaer der er mest omsættelige og konvertible med hinanden, sættes i verden af ganske få nationalbanker. Når man har nævnt USA, EU, Japan og nu også snart Kina, ja så er man over de 90 % af verdens valutaer.

Penge er nominelle værdier, kvantitative mål for kvalitet, pålydende værdier, face-values. I hænderne på dem, der har brug for noget, repræsenterer de købekraft og reel efterspørgsel. I hænderne på dem, der sådan set ikke har brug for mere, der bliver pengene sit eget formål, dvs. en slags symbolværdi, der bruges til at sætte pris på sig selv uden at måle andet end evnen til at sætte pris på købekraften.

Der er ikke grænser for, hvor mange penge den internationale økonomiske elite er parat til at akkumulere. Dvs. der er ingen grænser for, hvor store mængder af købekraft, man er interesseret i at akkumulere. Og for at bevare denne købekraft, så er det nødvendigt at den ikke manifesterer sig som krav, der har med den virkelige verden at gøre, dvs. det er nødvendigt, at den ikke realiserer sig som manifest efterspørgsel på andet end netop pålydende værdier, som andet en priser på penge.

Det sidste kan man forstå, hvis man tænker lidt over, hvad der ville ske, hvis alle de penge (der i øjeblikket flyver rundt i 12 kilometers højde uden at slå sig ned i forhold til andet end sig selv i sine interne og indbyrdes krav på hinanden) slog sig ned i realøkonomien, som reelle investeringer i reelle produktionsfaciliteter, boliger, jord, ar-

bejdskraft m.m. Der ville komme inflation i et omfang, som aldrig set før!

Men hvad ville der ske, hvis realøkonomien begyndte at centrere sig eksklusivt om nogle andre betalingsmidler end derivaterne, de højt-flyvende.

Hvis Grækenland, som konsekvens af at den fælles valuta og den internationale valuta alligevel ikke virker i lokalområderne, lukkede af for handel i andet end fx en ny lokal valuta? Hvad ville der ske, hvis man mange andre steder lukkede sig om lignende lokale og nationalt lovfæstede forbud mod at handle i international valuta! Ville det være en katastrofe for andre end de højtflyvende? Ville der ske ret meget andet, end at de ca. 90% af verdens valuta ville afsløre sig som det den allerede er, nemlig lige så overflødig som abstrakt!

I markedet er markedsværdien generelt sat mere af viljen og behovet for at demonstrere købekraft end viljen til at købe. De færreste har nogen fornemmelse for kvalitet og værdi, og orienterer sig derfor mod markedet, hvor alle værdier er identiske med det, som enhver tror at alle andre ville betale for varen/ydelsen. Reklameindustrien og størstedelen af de kommercielle medier lever af at fortælle forbrugeren, hvad forbrugeren efterspørger. Det er markedsværdien af i dag, hvor ingen ved hvad de har brug for, fordi enhver orienterer sig efter hvad "man" vil betale:

- Smykker er som det klareste eks. ikke noget værd i sig selv, men signalerer købekraft. Når man køber smykker, er det for at vise at man kan!
- Mange køber et bestemt hus med det formål at demonstrere, at de kan købe et dyrt hus i et bestemt område. Man køber ikke fordi man har brug for huset, men for at signalere, at man kan!
- Bilen er en nettounderskudsinvestering for de fleste, der først og fremmest køber bilen for at signalere, at de har råd til at købe bil over hovedet og at de har råd til at købe netop den bil, som de har. Langt det største flertal af bilister ville komme længere uden bil, ved at spare de penge, som de gennemsnitligt bruger en fjerdedel af deres arbejdsliv for at få råd til.
- Broderparten af de internationale valutaer hænger som sagt i sin egen sfære, og centrerer sig kun om at bevare

kravene på hinanden, sin egen konvertibilitet. Men netop fordi der er så mange penge, så stor købekraft, så vil den ikke kunne manifestere sig konkret, uden at afsløre sig som udtryk for et alt for abstrakt krav på modydelse. Derfor bliver pengene hængende i sin egen sfære, højt hævet over realiteten. Det gør således hverken fra eller til, om USA pumper et par billioner mere ud i sin egen økonomi, for at få nogle hundrede tusinde aktiveret. Pengene kommer hurtigt op og hænge sammen med de andre.

Er de pålydende værdier markedsværdierne overhovedet noget brugbart mål for værditilvækst?

Hvorfor orienterer man sig mod markedets pålydende værdier, når hverken

- relationen mellem det økonomiske systems nominelle værdier og det de skulle stå som mål for,

- eller relationen mellem den abstrakte bytteværdi og den langt mere konkrete nytteværdi, nogen sinde er blevet defineret med noget der bare ligner en forpligtende beskrivelse?

Er det fordi at markedsværdierne er trådt ind som erstatningen for tabet af det indhold, som troen på meningen med tilværelsen, de store fortællingers indhold, stod for!

Er det sådan, at de kvalitative tilstande på det individuelle psykiske niveau i høj grad præges af den overordnede abstrakte beskrivelse, således at det, der sker her, hele tiden centrerer sig om "billedet", den sociale beskrivelse af lykke og indhold, frem for bekendelsen til det forhold, at de individuelle konkrete tilstande aldrig lader sig optegne, måle og indikere på nogen sammenlignelig måde!

Forsvinder menneskets opmærksomhed i de store overordnede og abstrakte billeder på markedets værdier, af angst for at blive konfronteret med dagligdagens alt for intensive oplevelse af, at det konkrete liv for den enkelte er forsvundet i økonomisk formålsorienteret skuen mod de abstrakte og fjerne horisonter!

Er det sådan, at mennesket lærer at gøre sig nyttig, at fortrænge opmærksomheden fra nuet til fordel for den rationelle kalkuleren med nuet, som en ressource, der i økonomisk forstand kan allokere mere eller mindre hensigtsmæssigt i forhold til de formål, der bærer selve rationaliteten i økonomien, og at selve rationaliteten er meningsløs, når man hiver formålets gyldighed ud af den!

Er det sådan, at mennesket er parat til at fortsætte med at orientere sig mod formålet, økonomisk vækst og det at gøre sig nyttig i en uendelighed og på trods af alt hvad der kan vides, af angst for at skulle indrømme over for sig selv, at de fleste af de ofre, som mennesket allerede har bragt for nyttighedens alter, er spildte, og at angsten, for at måtte indrømme at de var spildte, gør, at ritualet fortsætter, netop for at fortrænge den smertelige erkendelse, der ville ligge i bevidstheden om, at det hele er fuldstændigt meningsløst eller lige frem destruktivt!

Og er det ikke en fuldstændigt vanvittig pris, som den økonomiske vækst har krævet på kontoen for naturlige og sociale livsbetingelser?

Ikke nok med at de økonomisk højtflyvende kan tage deres succes som udtryk for deres eget mislykkede liv, deres mentale svaghed, men deres økonomiske succes tenderer også mod at afslører sig som selve målet for den hastighed, hvormed de højtflyvende tenderer mod at underminere tilværelsens grundlag, sådan som den er funderet i biosfæren og det sociale (De økonomisk højtflyvende hænger med enden nederst i økologisk forstand)!

Prøv ad at se de økonomisk højtflyvendes tilværelse for det indre øje. Se på, hvor mange ressourcer der går til i deres forsøg på at pirre deres svage sanser. Se på, hvor mange nominelle pålydende værdier, penge, der står til rådighed for dem. Se på, hvor lidt selve oplevelsen, sanseligheden og dens indhold repræsenterer hos dette segment i forhold til al den lidelse og mangel segmentet efterlader omkring sig. Og døm så: Har disse få tusind mennesker så rigt et sanseligt liv, at det legitimerer al den ulighed og al den destruktion af begrænsede livsbetingelser, som deres liv er funderet i!

Er deres liv prisen værd? Er deres liv virkelig så godt, at det kan legitimere destruktions af livet på jorden, som ser ud til at blive prisen for deres økonomiske succes?

Hvilken markedsværdi har det svar, der siger nej!

Køber de købestærke budskabet om, at deres økonomiske succes ækvivalerer med målet for den hastighed, hvormed de højtflyvende tenderer mod at smadre livets forudsætninger på jorden!

Vi kender svaret. Tilhængerne af markedet forbeholder markedet retten til at give svaret, dvs. det marked, hvor de købestærke bestemmer, hvilke former for social selvbeskrivelse der kan sælges.

Mvh. Steen
Odense d.4/2 2012